

Vrijdag 27 november 1914 - Ochtendeditie

Belgische vluchtelingen.

De inzameling van de Berlingske Tidende, van Kopenhagen, voor de Belgen is ons land, heeft maandag de 400.000 kronen overschreden. Er was toen 412.533 kronen bijeen.

Berlijn, 26 november. De Lokalanzeiger vernoemt uit Genève, dat gisteren de herhaalde pogingen, door de troepen onder de Franse generaal Foch tussen de kust en Ieper gedaan, om de voorbereidselen te beletten, door de Duitse genie gemaakt om tot een actie op grotere schaal te kunnen overgaan, weer zonder succes zijn geweest.

De beweerde terreinwinst tussen Langemark en Zonnebeke, slaat op het gebied dat voor plannen om door te breken volstrekt niet in aanmerking komt.

De Times verneemt op 24 dezer uit Noord-Frankrijk dat het terugroepen van de Duitse troepen van het front Nieuwpoort-Diksmuide een veel algemener karakter heeft gedragen dan vermoed was. Verkenningen, uitgevoerd door Britse vliegers, leerden dat de Duitsers achter de IJzer slechts voldoende manschappen hadden achtergelaten om een aanvallend optreden van de bondgenoten over het onder water gezette en ten dele met een ijslaag bedekte gebied vooreerst onaantrekkelijk te maken. Een ernstige aanval van Duitse kant is totaal uitgesloten (beweert de Times-man). De uit de IJzerlinie teruggeroepen Duitse troepen zijn bijna alle overgebracht naar dat gedeelte van de linie, waarvan Rijsel de spil is. Van die kant mag dus een aanval der Duitsers verwacht worden.

De Nationale Bank van België.

Een onzer Belgische medewerkers schrijft:

In verschillende Duitse bladen is gelijktijdig de vraag opgeworpen, of, nu de metaalvoorraad der Nationale Bank van België uit dat land is weggevoerd, de door deze instelling uitgegeven bankbiljetten niet elke waarde hebben verloren. Reeds wordt medegedeeld, dat de Duitse regering naar alle waarschijnlijkheid een nieuwe kredietinstelling zal oprichten, om de zogenaamd feitelijk gefailleerde Belgische bank te vervangen.

Deze berichten komen hoogstwaarschijnlijk uit officiële bron, al wil ik de hatelijkheden, welke in die berichten tegen Z.M. onze koning en onze regering ondergebracht zijn, voor persoonlijke rekening van de correspondenten laten. Verrast heeft mij het bericht niet. Ik had het integendeel al vroeger verwacht; want reeds bijna een maand geleden vernam ik van een vriend, die tot de Brusselse financiële wereld behoort, dat de Duitsers aan het overleggen waren, hoe zij het krediet der Nationale Bank het best zouden ondergraven.

Wat is eigenlijk het geval? De Nationale Bank van België is geen rijksinstelling. Het is een particuliere bank met wettelijke voorrechten. Zij is tezelfdertijd kashoudster van de staat, maar deze kan niet naar goeddunken over het bezit van de bank beschikken. Ook de uitgifte van bankbiljetten door de bank, onder waarborg van de staat, geschiedt niet willekeurig, maar moet voor $\frac{1}{2}$ in metaal en voor het overige door eerste klas en gemakkelijk verhandelbare waarden volledig gedekt zijn. Deze toestand is niet gewijzigd door de oorlog. De Nationale Bank heeft haar rechten en plichten van particuliere onderneming bewaard. Alleen is, tengevolge van de plotselinge stoornis, welke met de oorlogsverklaring en met de uitroeping van het moratorium is ingetreden, de verplichte koers van de bankbiljetten als betaalmiddel ingevoerd geworden. Niemand heeft zich over deze noodmaatregelen verontrust, en nog minder

over de door de Duitsers zo zeer gewraakte overbrenging van de goudvoorraad der bank naar Londen. Dit laatste was een elementaire en zeer begrijpelijke maatregel van veiligheid. De Kölnische Zeitung van 15 november beweert wel, dat het Duitse bestuur het bezit der Nationale Bank als particulier eigendom zou hebben beschouwd en geëerbiedigd, maar deze verklaring kan te goeder trouw zijn gedaan, doch strookt niet met de feiten. Reeds in de eerste dagen van de oorlog is in de filiale van de Nationale Bank te Hasselt het gehele incasso, van ongeveer twee miljoen, in beslag genomen. Maar elders vonden de Duitsers een lege lade ...

Het incasso der Nationale Bank van België is dus veilig. De Belgische regering behoeft het niet, op onwettige wijze, zich toe te eigenen, om zichzelf of de oorlogskosten te betalen, zoals de Kölnische Zeitung beweert. Het is immers bekend, dat de Engelse en de Franse regering haar elk een renteloos voorschot hebben verstrekt van 250 miljoen frank, en dat deze regeringen ook verder zullen tussenbeide komen, om de Belgische staatsmiddelen, zoveel als nodig is te stijven. En wat de betaalwaarde van de Belgische banknoten betreft, deze wordt niet alleen niet bedreigd, maar bepaaldelijk in Duitsland zelf worden deze biljetten als een zeer gewenst betaalmiddel beschouwd en doen zelfs agio, tengevolge van het feit, dat de Engelse en de Franse Bank beslist hebben dat zij de Belgische biljetten voor hun volle waarde in ontvangst zullen nemen gedurende heel de duur van de oorlog.

Wat mag dan de bedoeling zijn van de Duitsers, die ons elke dag komen verzekeren, dat zij alle moeite doen, om het economisch leven in België weer enigszins op de been te helpen? Willen ze op hun beurt, door hun geroemde nieuwe kredietinstelling, bankbriefjes uitgeven, waarvan de dekking waarschijnlijk alleen op het papier zal bestaan? Best mogelijk. En het zal hun ongetwijfeld gelukken, ze door de Belgische bevolking gelaten te doen aannemen, evengoed als deze de betaalbons van militairen heeft aangenomen, en als zij een

eeuw geleden de assignaten van de Franse republiek heeft geslikt. Met de bajonet op het geweer worden alle geschillen en rekeningen gemakkelijk vereffend. Maar het is tevens mijn overtuiging, dat met de ondermijning van de Nationale Bank en met het spel, dat met deze bank, van wie de biljetten door de Belgische staat worden gewaarborgd, wordt gedreven, het economisch, zedelijk en staatkundig leven van België ten zeerste wordt ontwricht.

Uit België.

Te Brugge zijn, naar aan de Tijd wordt geseind, verscheidene burgers aangehouden, die zich al te sterk tegen de Duitse soldaten hadden uitgelaten.

Het aantal noodlijdenden te Brugge is zeer aanzienlijk. De kantwerkerij ligt geheel stil, want materiaal is er niet of ten minste bijna niet en bovendien zijn er geen afnemers. Op het platteland is het nog treuriger. Vooral nijpend is het gebrek aan steenkolen. Zij, die enigszins bemiddeld zijn, bestellen voorraden hout. Met het westen is van Brugge uit het verkeer verboden. De bewoners der dorpen, liggende ten noorden van Zeebrugge, mogen niet naar elders gaan. Het schijnt, dat de villa's tussen Knokke en Zeebrugge aan de zeedijk zijn ontruimd. De zeedijk is voor een groot gedeelte veranderd in een degelijke artilleriestelling.

Een onzer correspondenten meldt ons:

In Turnhout en de andere Belgische grensplaatsen heeft de Duitse overheid bekend gemaakt, dat de vroegere burgerwachten zich op 30 november a.s. op de gemeentehuizen moeten aanmelden. Vermoedelijk zullen zij een belofte moeten tekenen, dat zij tegen de Duitsers geen vijandelijkheden meer zullen ondernemen.

In Antwerpen zijn, naar ik verneem, weer een groot aantal verse troepen aangekomen. Zij kwamen van Luik via Leuven. Uit de in de entrepots opgeslagen waren, worden grote hoeveelheden naar Duitsland gezonden, o.a. vele goederenwagens met hooi en wol. De Duitsers schijnen gebrek te hebben aan spoorwegaarbeiders. Aan de beampten van de Belgische staatsspoor wordt althans aangeboden in Duitse dienst te treden voor 10 à 12 mark per dag. Als is het moeilijk, toch kan men nog vanuit Antwerpen Nederland bereiken. Men moet zich echter van een uitstekende pas voorzien. Hiertoe zijn in de stad op drie verschillende plaatsen zogenaamde Passierscheine verkrijgbaar. De drie bureaus worden verdeeld voor reizen te water, per trein en te voet.

Van Engelse zijde.

Aan mededelingen van de Engelse legatie is, met weglating van reeds bekende zaken, het volgende ontleend:

Het bombardement van Zeebrugge door de Britse oorlogsschepen heeft de hoop der Duitsers, daar een vlootbasis te vestigen, totaal de bodem ingeslagen.

Vrijdag 27 november 1914 - Avondeditie.

Brieven naar België.

Het is gebleken, dat de Duitse postadministratie nog geen brieven aanneemt, welke uit Nederland op de gewone wijze naar België verzonden worden. De brieven, welke via Aken naar België worden geadresseerd, worden door onze postadministratie via Emmerik verzonden, zonder dat wij ervoor kunnen instaan dat deze brieven hun bestemming zullen bereiken.

Vanwege het departement van buitenlandse zaken wordt getracht in deze toestand afdoende verbetering te brengen. Daartoe is heden aan de Duitse regering te Berlijn telegrafisch verzocht, aan de administratie te Brussel de nodige instructies te geven, opdat via Aken naar België gezonden brieven hun bestemming bereiken.

Gevluchte Belgische onderwijzers.

Het lid van de tweede kamer, de heer Otto, die van zijn reis door België, ondernomen in verband met de mogelijkheid dat in ons land gevluchte Belgische onderwijzers zouden terugkeren, is teruggekomen, heeft medegedeeld, dat zowel de Duitse gouverneur van Antwerpen als de Duitse civiele gouverneur voor België de schriftelijke verklaring hebben afgelegd, dat zelfs de onderwijzers, verbonden aan ambulances, Rode Kruis, of burgerwacht, geen krijgsgevangenschap hebben te duchten. Glimlachend had de civiele gouverneur te Brussel Von Sandt er echter aan toegevoegd, dat wel belet zou kunnen worden, dat ze weer uit België weg gingen.

De terugkerenden moeten zich dan ook aan de Kommandantur aanmelden, waar zij geregistreerd worden en hun de verplichting kan worden opgelegd, dat zij zich van tijd tot tijd, soms met tussenpozen van slechts enige etmalen, moeten tonen.

Belgische vluchtelingen.

Men schrijft ons uit Vlissingen:

Het aantal Belgische uitgewekenen alhier neemt gestadig af. Heden zijn er ongeveer 160 vertrokken naar het vluchtelingenkamp te Hontenisse, waardoor alle gebouwen in de gemeente thans vrij zijn gekomen. Sommige scholen zijn langer dan zes weken door hen ingenomen geweest.

Wat nu nog over is, is of onder dak bij particulieren of van gemeentewege ondergebracht in een grote loods aan de binnenhaven, welke vroeger gediend heeft voor entrepot.

Daar te voorzien is, dat de vele honderden, die daar nu zijn, nog geruime tijd zullen blijven, laat de gemeente de loods als winterverblijf inrichten.

Er zullen een 80-tal kamertjes in getimmerd worden, alsmede een grote waszaal voor mannen en een voor vrouwen. Verder wordt een conversatiezaal gebouwd. Alle zalen en kamertjes zullen door gas verlicht worden, terwijl de eerste tevens zullen worden verwarmd.

Nieuwe tyfusgevallen zijn er sedert maandag niet bijgekomen.

De Duitsers in Frankrijk en België.

Parijs, 26 november. Officieel bericht van 11 uur 's avonds.

Het is zeer rustig aan het front. In België geschutvuur zonder aanvallen van de infanterie.

Berlijn, 27 november. Ambtelijke mededeling van hedenmorgen uit het grote hoofdkwartier:

De Engelse oorlogsschepen hebben ook gisteren de kustplaatsen van Vlaanderen niet lastig gevallen.

Op het westelijke oorlogsterrein is geen verandering van betekenis ingetreden.

Ten noordwesten van Langemark is een groep huizen genomen, waarbij een aantal gevangenen zijn gemaakt.

Oostburg, 27 november. Heden wordt wederom in het zuidwesten hevig kanongebulder vernomen. Naar het geluid te horen, neemt de Engelse vloot ook weer deel aan het schieten.

De strijd aan de IJzer.

In de Lokal-Anzeiger vertelt von Gottberg, die als officier te velde staat, het een en ander van de geweldige strijd aan de IJzer. De troep waarmee hij er heen rukte, had weinig begrip van hetgeen er gebeurde. Pas 48 uur nadat Antwerpen, dat zij zelf hadden helpen belegeren, veroverd was, hadden zij ervan gehoord. Op hun mars werden zij door de Engelse scheepskanonnen beschoten, die hun geen verliezen toebrachten, maar hun kwartieren in puin schoten. Met een zekere ongelovigheid hoorden de troepen de andere dag, dat bij Nieuwpoort en zuidelijker een sterke vijand in een sterke stelling stond. Onder een hagel van ijzer naderden zij de vijand zonder nog te vermoeden wat er gaande was. Terwijl men in Duitsland reeds lang van een slag bij Nieuwpoort, Ieper en Diksmuide las, was de troep nog steeds van mening, dat zij tegenover een vijandelijke achterhoede stond en pas na vele dagen van bloedige strijd uitte iemand, die er verstand van had, nog aarzelend de mening: Hoor eens, ik geloof, dat het hier een slag wordt.

Omstreeks deze tijd lagen wij, vervolgt von Gottberg, voor de IJzer in strijd met de vijand, die zich wonderbaarlijk handig verschanst had. Tot aan de tanden ingegraven, door overdekking beschut, vuurde zijn infanterie door kleine gaatjes in stalen platen als de aanvaller zich maar een vinger omhoog stak. Zijn artillerie kende de afstand op alle punten van het terrein, dat er uit ziet alsof het met een wals glad gemaakt is en door brede kanalen en sloten doorsneden is. Wie eindelijk aan de IJzer stond, dertig meter van de vijand af, keek hoofdschuddend achter zich over het land, zo glad als een dorsvloer, en vroeg zich af hoe het mogelijk geweest was de oever te bereiken.

Nu zijn de oevers van de IJzer omzoomd met houten kruisen waarop helmen staan. Toen echter waren het twee rijen van gloeiende geweerlopen.

Op het donkere water dreven duizenden dode vissen, die de luchtdruk van de in het water barstende granaten gedood had. Het gelukte de Brandenburgers niettemin de andere oever te bereiken. Vanuit een smalle overgang, onder een granatenhagel geslagen, breidde zich aan de andere zijde langzaam de waaier van aanvallers uit. Stap voor stap, voet voor voet, duim voor duim, ging het voorwaarts tegen de spoordijk van Nieuwpoort naar Diksmuide. Fransen, Engelsen en Belgen hielden met bewonderenswaardige, taaie dapperheid stand. Onze bagage met de veldkeukens bleef aan de overzijde. Wij zaten koud en lagen koud, want in de loopgraven, in het vette polderland verzamelde zich water. Wij behoefden niet te graven. De vijand had voor ons gegraven en na heldhaftige verdediging zijn vaak met doden gevulde stellingen ontruimd. Nog feller dan zijn infanterie wist zijn artillerie te strijden. De hele dag en ook 's nachts strooide zij haar granaten en granaatkartetsen. Wij verloren veel bloed en toch vraagt men zich na uren van een zo hels vuur af, hoe iemand nog in leven kon zijn. Wij lagen een dag ter zijde van de schutters langs de weg die de vijand onder vuur hield. Rechts en links sloeg zijn ijzeren vuist zo hard in de bodem, dat wij de trilling voelden. Maar wij brachten er die dag en zo menige andere, die niet minder heet waren, het leven af en het is merkwaardig zoals een mens zich dan 's avonds verheugt over het leven, dat hem nog geschonken is.

Tenslotte was 's avonds alles genot. In een stormachtige, natte en koude bivaknacht aten wij gepofte aardappels en sardines. Stro was er in overvloed. Tot aan de hals en ellebogen er in gewikkeld, vroeg ik mij af: hoe komt het, dat storm en regen, waarover wij vandaag zo hevig gevloekt hebben, nu bijna als een aangenaam slaaplied tegen

de tentbanen slaan? Mijn buurman keek met een peinzende glimlach over zijn beker heen naar onze aardappelen: “Wij zijn blij, dat we nog leven en op gekookte aardappels kunnen neerzien, in plaats van de ongekookte van anderen te bekijken.”

Verder vertelt von Gottberg nog: „Langzaam kwamen wij vooruit tegen de spoorweg Nieuwpoort-Diksmuide. Brandpunt van de strijd was het dorp Pervijze aan de weg naar Veurne. Wij lagen met de linker elleboog aan deze weg en waren getuige van de heldhaftige worsteling om het dorp. Telkens weer drongen bataljons uit de Mark in de eerste huizen door en telkens weer overweldigde hen de granatenhagel van de vijand. Vooral een schemerende morgen van dit op en neer golven van vele dagen heeft zicht vast in mijn geheugen geprent. Vlak aan de weg staat een eenzaam huis en daarachter een stroschelf. Het huis is door granaten vernield en dagelijks het doel van de vijandelijke artillerie. Want van haar vliegers weet zij, dat tussen het huis en de schelf een generaal met zijn brigadestaf staat. Het is mistig en nog niet goed dag en daarom zijn daar de officieren van de troepen in de omtrek bij elkaar gekomen.

Zij liggen daar, zonder mogelijkheid om uit de kleren te komen, nu al tien dagen lang in de modder met koud eten, onbeschermd tegen het vocht van boven en beneden. Dan komt er een adjudant en meldt de generaal: “Bataljon van het ... regiment ter beschikking van de ... brigade in opmars. Aanvoerder luitenant H. Gevechtssterkte ... man.”

“Dat is niet veel,” zegt hoofdschuddend de generaal. “Neen,” antwoordt de luitenant. “Wij hebben gisteren de majoor, drie compagniecommandanten en ... man verloren. Maar we zijn vol moed en hopen nuttig te kunnen zijn.” De generaal zegde vriendelijk, maar ernstig: “Dat ge voorwaarts wilt, geloof ik graag. Maar ik vrees, dat het niet meer gaat.”

Het ging inderdaad niet meer. De vijand had de sluizen open gezet en het polderland laten overstromen. Eerst kwam rechts van de weg het bericht, dat het niet meer ging, omdat het water tot aan de heupen reikte. Van een divisie kwam het goede Pruisische antwoord: "Water tot aan de heupen is geen reden om een zo gewichtige stelling te ontruimen." Doch het dreigde tot aan de hals te stijgen. Toen werd de met veel bloed veroverde grond ontruimd.

Vooruitgeschoven troepen wisten zich echter aan de andere kant van de IJzer staande te houden en thans moet de vijand begrepen hebben, dat hij vooral zichzelf met de overstroming schade gedaan heeft.

Gisteren was het in Engeland Belgische vlagdag. Overal werd er geld opgehaald voor de Belgische oorlogswezen.

De koningin der Belgen is woensdag over Boulogne en Folkestone in Engeland teruggekeerd.